

29 maja 2015 r., Szczecin

Stanowisko Polskiego Stowarzyszenia Energetyki Wiatrowej w zakresie zgodności z przepisami prawa postanowień karty aktualizacji nr CK/4/2015 Instrukcji Ruchu i Eksploatacji Sieci Przesyłowej

Szanowny Panie Prezesie,

Prezentujemy stanowisko Polskiego Stowarzyszenia Energetyki Wiatrowej (PSEW) przygotowane z pomocą kancelarii prawnej K&L Gates Jamka sp.k. w zakresie zgodności z powszechnie obowiązującymi przepisami prawa postanowień karty aktualizacji nr CK/4/2015 Instrukcji Ruchu i Eksploatacji Sieci Przesyłowej (IRiESP) - Warunki Korzystania, prowadzenia ruchu, eksploatacji i planowania rozwoju sieci z 7 maja 2015 r. (dalej „**Karta**”) Polskich Sieci Elektroenergetycznych S.A. (dalej „**PSE**”) oraz ich ocenę w zakresie technicznej poprawności.

Propozycja Karty aktualizacji przez PSE stanowi drugą, w ciągu ostatnich dwóch lat, próbę wprowadzenia do IRiESP rażąco niezgodnych z prawem, ale też nienowoczesnych, postanowień dotyczących przyłączania nowych źródeł do Krajowego Systemu Elektroenergetycznego („**KSE**”). Ma za zadanie przede wszystkim ograniczyć możliwość przyłączania źródeł OZE do sieci - w polskich warunkach przede wszystkim źródeł wiatrowych.

Ograniczenie to ma postać dyskryminacji pośredniej, na pierwszy rzut oka neutralnej technologicznie (w aktualizacji unika się jak ognia pojęcia OZE), a w rzeczywistości celującej w OZE.

Propozycja Karty polega na uwzględnianiu przez PSE nowego, nieznanego przepisom prawa kryterium „*oceny wpływu przyłączenia jednostki wytwórczej na bezpieczeństwo pracy KSE, w tym możliwość wprowadzenia do KSE i odebrania przez ten system mocy generowanej przez tę jednostkę wytwórczą*” (pkt 2.2.1.5.1. Karty). Powyższa propozycja miałaby te same konsekwencje jak wprowadzenie do procesu uzgodnień warunków przyłączenia wprost nazwanego „*kryterium bilansowego KSE - tj. możliwości zrównoważenia produkcji energii elektrycznej z zapotrzebowaniem na nią w KSE*”, co było proponowane przez PSE w Karcie

www.psew.pl

Polskie Stowarzyszenie Energetyki Wiatrowej

ul. Księcia Bogusława X 1/12-13, 70-440 Szczecin

tel. +48 91/48-62-530, fax. +48 91/48-62-538, e-mail: biuro@psew.pl

NIP 852-22-72-575, Nordea Bank Polska S.A., 80 1440 1143 0000 0000 0155 4484

aktualizacji nr CK/2/2013 IRiESP - Warunki Korzystania, prowadzenia ruchu, eksploatacji i planowania rozwoju sieci z 27 listopada 2013 r. („**Karta 2013**”).

Wobec ówczesnej propozycji aktualizacji IRiESP Kartą 2013 Prezes URE zajął trafne, jednoznacznie negatywne stanowisko. Gruntowna analiza postanowień Karty 2013 pod kątem ich zgodności z prawem została przeprowadzona w decyzji Prezesa URE z 26 maja 2014 r., znak DRR-4320-2(38)/2010/2014/LK („**Decyzja IRiESP**”), mocą której Prezes URE odmówił zatwierdzenia odpowiedniej części zmian do IRiESP proponowanych przez PSE.

Wprowadzenie do IRiESP wnioskowanych przez PSE zmian dąży obecnie wprost do obejścia ustaleń Decyzji IRiESP Prezesa URE.

Proponowana treść Karty jest wprost niezgodna z art. 23 ust. 1 i 2 Dyrektywy 2009/72/WE. Przepisy te jednoznacznie i precyzyjnie formułują obowiązki leżące po stronie operatora systemu przesyłowego elektroenergetycznego w zakresie zasad przyłączania źródeł do sieci. Po pierwsze, operator ma obowiązek stosować „*przejrzyste i skuteczne procedury niedyskryminacyjnego przyłączania nowych elektrowni do systemu przesyłowego*”, a po drugie - co ważniejsze - „*nie jest uprawniony do odmowy przyłączenia nowej elektrowni ze względu na możliwe przyszłe ograniczenia dostępnych zdolności sieci*”. Lektura tego drugiego cytowanego przepisu powinna zamknąć wszelkie dyskusje na temat możliwości zatwierdzenia Karty aktualizacji proponowanej przez PSE.

Na straży tego przepisu stoi krajowy organ regulacyjny - właśnie Prezes URE, którego zadaniem, zgodnie z art. 36 e) Dyrektywy 2009/72/WE, jest „*ułatwianie dostępu do sieci dla nowych zdolności wytwórczych, w szczególności usuwanie barier, które mogłyby uniemożliwić dostęp nowych podmiotów wchodzących na rynek oraz energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii*”.

Nasze szczegółowe stanowisko zostało podzielone na cztery części: (A) wnioski podsumowujące, (B) analiza prawna, (C) porównanie postanowień Karty i Karty 2013 oraz stanowisko Prezesa URE zawarte w Decyzji IRiESP, oraz (D) techniczna ocena postanowień Karty.

A. WNIOSKI

www.psew.pl

Polskie Stowarzyszenie Energetyki Wiatrowej

ul. Księcia Bogusława X 1/12-13, 70-440 Szczecin

tel. +48 91/48-62-530, fax. +48 91/48-62-538, e-mail: biuro@psew.pl

NIP 852-22-72-575, Nordea Bank Polska S.A., 80 1440 1143 0000 0000 0155 4484

- W zakresie, w jakim Karta wprowadza ograniczenia przyłączania do sieci elektroenergetycznej źródeł wytwórczych, a także wprowadza obowiązek sporządzania nieznanej ustawie, dodatkowej pozaprawnej „ekspertyzy wpływu przyłączenia na bezpieczeństwo pracy KSE” (oprócz dotychczas sporządzanej „ekspertyzy wpływu przyłączenia na KSE”), propozycja PSE jest niezgodna z art. 7 ust. 1, ust. 5, ust. 6, ust. 8e oraz ust. 8i, art. 9c ust. 6, art. 3 pkt 23a) ustawy z 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (Dz.U. z 1997 nr 54 poz. 348, dalej „PE”) oraz art. 23 ust. 1 i 2 w związku z art. 36 lit. e) dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/72/WE z 13 lipca 2009 r. dotyczącej wspólnych zasad rynku wewnętrznego energii elektrycznej i uchylającej dyrektywę 2003/54/WE (dalej „**Dyrektywa 2009/72**”), a także art. 72 *in fine*, art. 128 ust. 6 pkt 2) ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii (Dz.U.2015.478) („**Ustawa o OZE**”).
- W szczególności, niezgodne z art. 7 ust. 1 w zw. z art. 7 ust. 8e PE oraz art. 36 lit. e) Dyrektywy 2009/72 byłoby wprowadzenie do IRiESP pozaustawowej przesłanki oceny wpływu przyłączenia jednostki wytwórczej na bezpieczeństwo pracy KSE, w tym możliwość wprowadzenia do KSE i odebrania przez ten system mocy generowanej przez tę jednostkę wytwórczą (pkt 2.2.1.5.1. Karty) przy (i) wydawaniu warunków przyłączenia do sieci przesyłowej (ii) uzgadnianiu warunków przyłączenia do sieci z operatorami systemów dystrybucyjnych (pkt 2.2.1.4. Karty), (iii) sporządzaniu analizy wpływu przyłączenia urządzeń, instalacji lub sieci na bezpieczeństwo pracy KSE (2.2.1.4.15 i 2.2.1.4.17 Karty). Przesłanki tej nie przewiduje PE, a przepisy ograniczające rozwój źródeł energii stanowią materię zastrzeżoną do regulacji w drodze ustawy zgodnie z art. 22 Konstytucji RP;
- Planowane wprowadzenie przez PSE dodatkowego ograniczenia w przyłączaniu odnawialnych źródeł energii (OZE) do sieci nie ma umocowania w nowo uchwalonej Ustawie o OZE, ani nie wynika z żadnego innego przepisu prawa (co PSE przyznaje). Nie może być więc mowy o dokonywaniu jakiegokolwiek aktualizacji w tym zakresie. Nie nastąpiła żadna taka zmiana prawa, która upoważniałaby do dokonywania zmian w IRiESP.
- Wręcz przeciwnie, działanie polegające na ograniczaniu możliwości przyłączenia nowych źródeł wytwórczych, w tym badaniu nowych, nieznanych ustawie kryteriów

wpływu przyłączenia na możliwość wprowadzenia do KSE i odebrania przez ten system mocy generowanej przez jednostkę wytwórczą, jest sprzeczne z ustawowymi regułami przyłążeń. Obowiązująca w tym zakresie od 4 maja 2015 r. Ustawa o OZE wprowadziła do art. 7 ust. 1 PE jasny i niebudzący wątpliwości przepis określający pierwszeństwo i priorytet przyłączenia do sieci źródeł wytwórczych OZE: „Przedsiębiorstwo energetyczne zajmujące się przesyłaniem lub dystrybucją paliw gazowych lub energii jest obowiązane do zawarcia umowy o przyłączenie do sieci z podmiotami ubiegającymi się o przyłączenie do sieci, **na zasadzie równoprawnego traktowania i przyłączania, w pierwszej kolejności, instalacji odnawialnego źródła energii**, jeżeli istnieją techniczne i ekonomiczne warunki przyłączenia do sieci i dostarczania tych paliw lub energii, a żądający zawarcia umowy spełnia warunki przyłączenia do sieci i odbioru.” Propozycja Karty idzie bezpośrednio wbrew przepisom i duchowi zmian ustawy PE i Ustawy o OZE.

- Operator nie decyduje o przesłankach publicznoprawnego obowiązku przyłączenia. Przesłankę bilansową musiałby wprowadzić ustawodawca, a PSE może jedynie formułować postulaty *de lege ferenda* (co do treści przyszłego prawa). PSE wprost wskazuje natomiast, na str. 3 Karty (Przyczyny aktualizacji), że „Karta aktualizacji została przygotowana w związku z dużą liczbą zgłoszeń w zakresie przyłączania jednostek wytwórczych do KSE, których charakter pracy oraz ilość wytwarzanej energii elektrycznej mogłyby spowodować powstanie zagrożenia bezpieczeństwa funkcjonowania systemu elektroenergetycznego”. Z brzmienia tego fragmentu można wywieść dyskryminacyjne, nierówne traktowanie niektórych źródeł w procesie wydawania warunków przyłączenia do sieci. Podobnie dyskryminacyjne kryterium PSE proponowało już we wcześniejszej próbie aktualizacji IRiESP Kartą 2013, gdzie próbowano wprowadzić nieznaną ustawie pojęcie „OZE o nieprzewidywalnej pracy”. Tej próbie zapobiegł wówczas szybko i skutecznie Prezes URE.
- PSE dalej wskazuje, że „**Dopóki nie nastąpił znaczący wzrost wniosków o przyłączenie jednostek wytwórczych do sieci elektroenergetycznej, nie było uzasadnienia dla przeprowadzania w każdej ekspertyzie (...) oprócz sprawdzania dotychczasowych kryteriów wpływu przyłączania na sieć elektroenergetyczną, weryfikacji warunku, czy po przyłączeniu danej jednostki wytwórczej, zachowane zostanie bezpieczeństwo pracy całego systemu elektroenergetycznego**” (pogrubienia

własne). PSE wprost więc przyznaje, że wprowadza przy wydawaniu / uzgadnianiu warunków przyłączenia dodatkowe, niestosowane wcześniej kryterium oceny, które nie ma umocowania w żadnym przepisie obowiązującego prawa (!), a wynika jedynie z przekonania operatora o zmianie okoliczności faktycznych - wzroście liczby wniosków o przyłączenie. Jednak rolą operatora nie jest tworzenie barier prawnych dostępu do sieci bez upoważnienia ustawowego, a wręcz wbrew cytowanym już przepisom.

- Planowane ograniczenia są wprost niezgodne z treścią art. 7 ust. 8e PE przewidującego w określonych sytuacjach obowiązek sporządzenia przez przedsiębiorstwo sieciowe ekspertyzy wpływu przyłączanych urządzeń, instalacji lub sieci na system elektroenergetyczny (KSE). Przepisy prawa nie przewidują sporządzania, proponowanej w Karcie, żadnej dodatkowej „ekspertyzy wpływu przyłączenia na bezpieczeństwo pracy KSE”. PSE nie może zmianą instrukcji IRiESP wprowadzać zmiany prawa powszechnie obowiązującego w postaci obowiązku sporządzenia dodatkowej ekspertyzy. Jak wyraźnie wynika z art. 7 ust. 8e PE obowiązek sporządzenia ekspertyzy jest materia ustawową i tylko w tej drodze możliwe są ewentualne zmiany zakresu badania wpływu przyłączanych źródeł na KSE.
- Karta nie zapewnia żadnej możliwości weryfikacji prawidłowości obliczeń i adekwatności przyjętych założeń do wykonania wyliczeń. Prowadzi do pozbawienia jakiegokolwiek zewnętrznej kontroli planowania koordynacyjnego oraz dokonywanych obliczeń. Ogólne zapisy dotyczące oceny przez OSP zagrożenia bezpieczeństwa pracy KSE, lecz bez wskazania założeń do dokonania tych wyliczeń, a w szczególności ich zasadności, są rażąco niewystarczające.
- Wprowadzenie proponowanych ograniczeń w krótkim czasie doprowadzi do trwałego zablokowania dostępu do sieci dla źródeł energii w całym kraju - nie „tylko” do sieci 110 kV, ale też do sieci niższych napięć, do których przyłączenia OZE są dziś dokonywane).

B. ANALIZA PRAWNA

1. Wprowadzenie

Zgodnie z pkt. 2 Specyfikacji zmian Karty, wprowadza ona uzupełnienie lub nowe brzmienie postanowień dotyczących zasad przyłączania jednostek wytwórczych do KSE w zakresie, między innymi:

- a) sprawdzania wpływu przyłączenia jednostki wytwórczej na bezpieczeństwo pracy sieci, w tym pod kątem możliwości wprowadzenia mocy do KSE i możliwości zrównoważenia produkcji energii elektrycznej z zapotrzebowaniem na nią w KSE (podczas określania warunków przyłączenia do sieci przesyłowej oraz podczas uzgodnień warunków przyłączenia prowadzonych z operatorami systemów dystrybucyjnych), to jest ze względu na bilansowanie mocy w KSE,
- b) uzupełnienia zakresu ekspertyz wpływu przyłączenia urządzeń na KSE o dodatkową ekspertyzę wpływu przyłączenia na bezpieczeństwo pracy KSE.

PSE nie wskazuje podstawy prawnej aktualizacji. Nie wskazuje przepisów, z których miałyby wynikać zmiany.

PSE powołuje się okoliczności faktyczne, które nie są nowe: na znaczący wzrost wniosków o przyłączenie jednostek wytwórczych do sieci elektroenergetycznej. To, w ocenie PSE, powoduje konieczność sprawdzania przy wydawaniu / uzgadnianiu warunków przyłączenia do sieci dodatkowego kryterium bezpieczeństwa pracy całego systemu elektroenergetycznego (str. 3 Karty).

PSE całkowicie pomija natomiast treść przepisów nowych, które weszły w życie 4 maja 2015 r., to jest ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii (art. 179 pkt 2 - pierwszeństwo przyłączenia OZE, art. 72 - bezpieczeństwo funkcjonowania systemu). W tym zakresie Karta jest zupełnie nieaktualna.

2. Stan prawny

- **Obowiązek przyłączenia OZE do sieci**

1. Zgodnie z art. 7 ust. 1 i 3 PE, przedsiębiorstwo energetyczne jest obowiązane do zawarcia umowy o przyłączenie do sieci (zasada) z podmiotami ubiegającymi się o przyłączenie do sieci, na zasadzie równoprawnego traktowania, w pierwszej kolejności, instalacji odnawialnego źródła energii, jeżeli istnieją techniczne i ekonomiczne warunki przyłączenia do sieci i dostarczania tych paliw lub energii, a żądający zawarcia umowy spełnia warunki przyłączenia do sieci i odbioru oraz dysponuje tytułem prawnym do nieruchomości, na której zlokalizowane ma zostać źródło energii.
2. Oceny istnienia powyższych przesłanek dokonuje przedsiębiorstwo energetyczne w toku postępowania przyłączeniowego wszczętego na wniosek podmiotu ubiegającego się o przyłączenie. Warunki techniczne ustalane są w oparciu o ściśle określone przez prawo opracowanie - ekspertyzę wpływu przyłączanych urządzeń, instalacji lub sieci na system elektroenergetyczny (art. 7 ust. 8e PE). Obowiązek zapewnienia ekspertyzy spoczywa na odpowiednim przedsiębiorstwie energetycznym.
3. Istotną okoliczność dla oceny postanowień Karty stanowi to, że PE nakłada na przedsiębiorstwo energetyczne obowiązek spełnienia technicznych warunków dostarczania energii (art. 7 ust. 4 PE).
4. Natomiast ocena istnienia warunków ekonomicznych przyłączenia polega na weryfikacji, czy dane przedsiębiorstwo energetyczne (operator SE) posiada lub jest w stanie pozyskać środki finansowe na stworzenie warunków technicznych pozwalających na przyłączenie konkretnego źródła do swojej sieci.
5. Brak warunków technicznych przyłączenia stanowi, co prawda, negatywną przesłankę przyłączenia – jednakże o charakterze „usuwalnym”. Istnienie warunków technicznych uwarunkowane jest istnieniem odpowiedniej infrastruktury sieciowej pozwalającej na odbiór energii elektrycznej z przyłączonego do sieci źródła, a następnie jej przesył lub dystrybucję. Warunki techniczne zależne są więc oczywiście od nakładów ekonomicznych poniesionych na rozbudowę infrastruktury sieciowej.
6. Powyższa zależność została dostrzeżona w orzecznictwie sądowym, w którym sformułowana została zasada stwierdzająca, iż brak warunków technicznych przyłączenia należy rozumieć, jako przeszkodę o charakterze trwałym, nie dającą się usunąć mimo podjęcia prób w tym celu. Słusznie zatem podkreślił SOKiK w wyroku z

28 stycznia 2009 r. sygn. akt XVII AmE 87/08, że „[b]rak zatem infrastruktury nie jest tożsamy z brakiem warunków technicznych w rozumieniu art. 7 ust. 1 prawa energetycznego, w świetle obowiązków nałożonych na przedsiębiorstwa w ust. 2 i 5 art. 7 ustawy”.

7. Taki wniosek spójny jest również z obowiązkami nałożonymi na przedsiębiorstwa energetyczne w art. 7 ust. 5 i ust. 6 PE. Zgodnie z tymi przepisami przedsiębiorstwo energetyczne jest zobowiązane zapewnić realizację i finansowanie budowy i rozbudowy sieci, w tym na potrzeby przyłączania podmiotów ubiegających się o przyłączenie oraz budowy i rozbudowy odcinków sieci służących do przyłączenia instalacji należących do podmiotów ubiegających się o przyłączenie.
8. Powyższą konkluzję potwierdzają również obowiązujące zasady sporządzania warunków przyłączenia określone przepisami rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 4 maja 2007 r. w sprawie szczegółowych warunków funkcjonowania systemu elektroenergetycznego (Dz. U. Nr 93, poz. 623 - "**Rozporządzenie Systemowe**"). Zgodnie z §8 ust. 1 pkt 5 i pkt 13 lit. c) Rozporządzenia systemowego warunki przyłączenia określają w szczególności: „zakres niezbędnych zmian w sieci związanych z przyłączeniem” oraz „zabezpieczenia sieci przed zakłóceniami elektrycznymi powodowanymi przez urządzenia, instalacje lub sieci wnioskodawcy”. Z przyłączeniem każdego źródła wiążą się większe lub mniejsze zmiany w sieci – jest to sytuacja normalna i nie powinna co do zasady stanowić bariery w dostępie do sieci odnawialnych źródeł energii. Zgodnie z art. 9c ust. 6 PE, w brzmieniu obowiązującym od 4 maja 2015 r., „operator systemu elektroenergetycznego, w obszarze swojego działania, jest obowiązany zapewnić wszystkim podmiotom **pierwszeństwo w świadczeniu usług przesyłania lub dystrybucji energii elektrycznej wytworzonej w instalacjach odnawialnego źródła energii (...)**”. Ponadto zgodnie z art. 128 ust. 6 pkt 2) Ustawy o OZE zadania Prezesa URE obejmują m.in.: „**monitorowanie wykonania przez przedsiębiorstwa energetyczne obowiązku zapewnienia pierwszeństwa w przesyłaniu lub dystrybucji energii elektrycznej wytwarzanej w instalacjach odnawialnego źródła energii.**”
9. Z systemowego punktu widzenia istotna jest również okoliczność, że kryteria bezpieczeństwa pracy KSE zostały uwzględnione w wytycznych do rozporządzenia Rady Ministrów określającego każdego roku maksymalną ilość i wartość energii

elektrycznej z odnawialnych źródeł energii, która może zostać sprzedana w drodze aukcji w następnym roku kalendarzowym (art. 72 Ustawy o OZE). Przy określania tzw. puli aukcyjnej z OZE, Rada Ministrów będzie zobowiązana brać pod uwagę politykę energetyczną państwa, dotychczasowy udział energii i paliw wytworzonych w instalacjach odnawialnego źródła energii zużywanych w energetyce oraz w transporcie, bezpieczeństwo funkcjonowania systemu elektroenergetycznego, jak również zobowiązania wynikające z umów międzynarodowych.

10. Możliwość zakontraktowania w drodze aukcji określonej ilości energii elektrycznej (a w związku z tym możliwość przyłączenia do KSE odpowiedniej ilości źródeł OZE o określonej mocy) będzie musiała być uwzględniana przez Radę Ministrów przy wydawaniu wskazanego rozporządzenia. Nielogiczne i nieefektywne byłoby więc ponowne dokonywanie takiej oceny w każdym jednostkowym przypadku na etapie uzgadniania / wydawania warunków przyłączenia do sieci.
11. Tym samym więc brak jest jakichkolwiek podstaw aby kryterium wpływu przyłączenia źródła na sieć w aspekcie bezpieczeństwa funkcjonowania KSE uwzględniać jeszcze dodatkowo.

▪ **Zgodność z prawem UE**

12. PSE zobowiązane jest również do bezpośredniego stosowania przepisów Dyrektywy 2009/72/WE. PSE jest operatorem systemu przesyłowego działającym w formie spółki akcyjnej, której jedynym akcjonariuszem jest Skarb Państwa (art. 9k PE)¹. Ponadto PSE stanowi przedsiębiorstwo o szczególnym znaczeniu gospodarczo-obronnym państwa, dla którego organem nadzorującym wykonywanie zadań jest Minister Skarbu Państwa². PSE w zakresie obowiązku przyłączania do sieci podmiotów ubiegających się o przyłączenie wykonuje zatem obowiązki państwa i zobowiązane jest do przestrzegania powołanych dyrektyw. Potwierdza to orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości UE³.

13. Przesłanki bezpośredniej skuteczności dyrektywy pochodzą z testu van Gend en Loos. Jak podkreślił Trybunał Sprawiedliwości w wyroku w sprawie C-236/92 Comitato Coordinamento per la Difesa della Cava „zawsze, gdy przepisy dyrektywy okazują się, gdy dotyczy to ich przedmiotu, bezwarunkowe i wystarczająco precyzyjne, przepisy te mogą być powoływane przez jednostkę przeciwko państwu, gdy państwo nie wdroży dyrektywy do prawa krajowego do upływu terminu przewidzianego terminu lub gdy nie wdroży tej dyrektywy należycie.” Trybunał dodał także, że „przepis prawa unijnego jest bezwarunkowy, gdy jest do tego stopnia precyzyjny, że może być powołany przez jednostkę i zastosowany przez sąd, a obowiązek, który nakłada, jest sformułowany jednoznacznie.”

14. Działania PSE w zakresie przyłączania nowych podmiotów ubiegających się o przyłączenie do sieci podejmowane są więc w ramach imperium ze wszelkimi tego konsekwencjami, w tym w szczególności w zakresie stosowania prawa UE. W związku z powyższym przepisy zarówno art. 23 ust. 1 i 2 oraz 36 lit. e) Dyrektywy mogą i powinny być stosowane przez PSE bezpośrednio.

¹ zob. art. 9k PE oraz rozporządzenie Rady Ministrów z 4 października 2010 r. w sprawie wykazu przedsiębiorców o szczególnym znaczeniu gospodarczo-obronnym (Dz.U. z 2010 r. Nr. 198, poz. 1314), załącznik nr 1 ust. 1 pkt 3

² Rozporządzenie Rady Ministrów z 4 października 2010 r. w sprawie wykazu przedsiębiorców o szczególnym znaczeniu gospodarczo-obronnym (Dz.U. z 2010 r. Nr. 198, poz. 1314), załącznik nr 1 ust. 1 pkt 3

³ zob. orzeczenie Trybunału Sprawiedliwości WE w sprawie C-188/89 Foster v. British gas plc

15. Przepisy Dyrektywy 2009/72/WE w art. 23 ust. 1 i 2 w związku z art. 36 lit. e) jednoznacznie i precyzyjnie formułują obowiązki leżące po stronie operatora systemu elektroenergetycznego w zakresie zasad przyłączania źródeł do sieci. Po pierwsze taki operator (PSE) ma obowiązek stosować **„przejrzyste i skuteczne procedury niedyskryminacyjnego przyłączania nowych elektrowni do systemu przesyłowego”**, po drugie PSE **„nie jest uprawnione do odmowy przyłączenia nowej elektrowni ze względu na możliwe przyszłe ograniczenia dostępnych zdolności sieci”**.

16. Do uprawnień PSE nie należy zatem utrudnianie dostępu do sieci dla nowych zdolności wytwórczych, w szczególności kreowanie barier, które mogłyby uniemożliwić dostęp nowych podmiotów wchodzących na rynek oraz energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii. Prawo twarde zabrania operatorowi **„odmowy przyłączenia nowej elektrowni ze względu na możliwe przyszłe ograniczenia dostępnych zdolności sieci”**.

▪ Ocena możliwości przyłączenia

17. Prawidłowa analiza możliwości przyłączenia przeprowadzana jest w oparciu o ekspertyzę wpływu przyłączanego źródła na KSE.

18. Obowiązek sporządzenia ekspertyzy wynika wprost z przepisów prawa (art. 7 ust. 8e PE) i jest podstawową przesłanką do oceny, czy w sprawie istnieją warunki techniczne przyłączenia.

19. Zgodnie z powołanym powyżej orzecznictwem⁴, do uznania za zasadną odmowę przyłączenia tylko z powodu braku warunków technicznych – konieczne byłoby wykazanie, że nie ma technicznej możliwości przyłączenia i takiej możliwości nie będzie w przyszłości. Niemożliwość ta powinna być obiektywna, to jest wynikać z braku uzasadnionych perspektyw na pozyskanie środków finansowych do stworzenia warunków technicznych czy fizycznej niemożliwości budowy sieci.

20. W powyżej powołanych przepisach, tak polskich, jak i UE brak jest wymogu obowiązku oceny możliwości przyłączenia za pomocą kryterium bilansowego.

⁴ SOKiK w wyroku z 28 stycznia 2009 r. sygn. akt XVII AmE 87/08

21. Kryterium bilansowe zostało wspomniane w projekcie ustawy o odnawialnych źródłach energii, w art. 172 pkt 4 wprowadzającym zmianę do art. 7 ust. 9a PE o treści następującej: „Jeżeli wartość dostępnej mocy przyłączeniowej wyznaczona z uwzględnieniem **warunków bilansowych systemu elektroenergetycznego** jest mniejsza, niż wartość mocy przyłączeniowej określonej przez podmiot ubiegający się o przyłączenie do sieci instalacji odnawialnego źródła energii, przedsiębiorstwo energetyczne zajmujące się przesyłaniem lub dystrybucją energii elektrycznej może, na wniosek tego podmiotu, wydać warunki przyłączenia i zawrzeć umowę o przyłączenie (...)”. Koncepcja wprowadzenia tej zmiany została jednak odrzucona przez ustawodawcę, a przepis ten nie znalazł się ostatecznie ani w Ustawie o OZE, ani w PE. Sam ustawodawca wskazał jednak tym samym, że wprowadzenie do procedury przyłączania ewentualnego kryterium bilansowego (możliwości wprowadzenia i odebrania mocy przez KSE, zdolności regulacyjnych oraz dostępności rezerw mocy w KSE - zob. pkt. 2.2.1.5.1. oraz 2.2.1.5.3. Karty) wymaga zmiany ustawy.

22. Jednocześnie należy zaznaczyć, iż kształt proponowanej zmiany budził istotne zastrzeżenia prawne. Spotkał się on z krytyką samego Prezesa URE (!), który w uwagach do projektu ustawy o odnawialnych źródłach energii z 2 grudnia 2013 r. uznał:

„W art. 7 ust. 9a zmienianej ustawy proponuję wykreślić wyrazy „wyznaczona z uwzględnieniem warunków bilansowych systemu elektroenergetycznego”. Ustawodawca nie wskazał wprost, że bilansowanie systemu elektroenergetycznego stanowi techniczną przesłankę oceny warunków przyłączenia, o której mowa w art. 7 ust. 1 ustawy - Prawo energetyczne. Pozostawienie kryterium bilansowania systemu wymaga zmian art. 7 ust. 1 ustawy - Prawo energetyczne i uwzględnienia go w jego treści. Ponadto należy zauważyć, iż dla jednostek wytwórczych o łącznej mocy zainstalowanej nie większej niż 2 MW nie sporządza się ekspertyzy wpływu tych urządzeń, instalacji lub sieci na system elektroenergetyczny. Brak zatem podstaw do oceny warunków bilansowych systemu, gdy ekspertyza wpływu źródła na system nie jest w ogóle wymagana. Powstaje tu zatem albo sprzeczność między poszczególnymi przepisami ustawowymi albo kreuje się nową przesłankę odmowy wydania

warunków przyłączenia, która powinna być oceniana zgodnie z uwarunkowaniami art. 7 ust. 1 względem wszystkich podmiotów i ze zmianą innych uregulowań”⁵.

23. Tym bardziej nie może stanowić uzasadnienia proponowanych zmian praktyka PSE, na którą powołano się w Karcie, jeżeli nie znajduje ona umocowania w przepisach prawa. Fakt stosowania obecnie przez PSE oceny możliwości przyłączenia za pomocą kryterium bilansowego należy uznać za działanie nieuprawnione, o czym świadczy zresztą szereg decyzji indywidualnych Prezesa URE. Za takie też należy uznać próbę sankcjonowania tej praktyki poprzez umieszczanie odpowiednich postanowień w IRiESP.
24. Mając na uwadze, iż aktualizacja Karty prowadzi do stworzenia dotatkowej bariery prawnej w przyłączaniu OZE do sieci w postaci oceny możliwości bilansowych KSE - należy uznać, iż w tym zakresie jest to działanie sprzeczne z art. 23 ust. 1 i 2 oraz 36 lit. e) Dyrektywy 2009/72/WE. Jednocześnie, postanowienia Karty należy zakwalifikować jako stosowanie przez PSE nieznanych ustawie kryteriów – w dodatku mniej korzystnych aniżeli kryteria ustawowe. Stanowi to niewątpliwie bezprawną barierę uniemożliwiającą dostęp nowych źródeł do sieci.

C. PRÓBA ANALOGICZNEJ AKTUALIZACJI IRiESP KARTĄ 2013, ORZECZNICTWO PREZESA URE

25. Jak wspomniano we wstępie propozycja aktualizacji Karty stanowi przeformułowaną językowo wersję Karty 2013, to jest Karty aktualizacji nr CK/2/2013 z 27 listopada 2013 r., której zatwierdzenia w kwestionowanym zakresie Prezes URE odmówił Decyzją IRiESP (decyzja Prezesa URE z 26 maja 2014 r., znak DRR-4320-2(38)/2010/2014/LK).
26. W Karcie 2013 PSE podjęło próbę wprowadzenia do procesu wydawania / uzgodnień warunków przyłączenia kryterium „bilansowego KSE - tj. możliwości zrównoważenia

⁵ Uwagi Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki do projektu ustawy o odnawialnych źródłach energii z 2 grudnia 2013 r., znak DPR-077-136(2)/2013/2013, s. 38 (<http://legislacja.rcl.gov.pl/docs/2/19349/19352/186450/186454/dokument94543.pdf?lastUpdateDay=06.12.13&lastUpdateHour=13%3A32&userLogged=false&date=pi%C4%85tek%2C+6+grudzie%C5%84+2013>)

produkcji energii elektrycznej z zapotrzebowaniem na nią w KSE”. Z kolei w obecnej aktualizacji ograniczenie to miałyby polegać na uwzględnianiu nowego, nieznanego przepisom prawa kryterium „oceny wpływu przyłączenia jednostki wytwórczej na bezpieczeństwo pracy KSE, w tym możliwość wprowadzenia do KSE i odebrania przez ten system mocy generowanej przez tę jednostkę wytwórczą” (pkt 2.2.1.5.1. Karty). Jasno widać więc, że założenia i cele wprowadzanych zmian są takie same jak poprzednio.

27. Podobnie w Karcie 2013 PSE posługiwało się sformułowaniem jawnie dyskryminującym źródła odnawialne: „OZE o nieprzewidywalnej pracy”. Obecnie w Karcie natomiast posłużono się eufemistycznie klauzulą zastępczą (dyskryminacja pośrednia), mówiącą o tym, że OSP przeprowadza ocenę weryfikacji możliwości przyłączeń jednostek wytwórczych do KSE uwzględniając: „parametry elektryczne i charakterystykę pracy tej jednostki wytwórczej w KSE”, a także „parametry elektryczne i charakterystykę pracy innych jednostek wytwórczych przyłączonych i planowanych do przyłączenia do KSE” (pkt 2.2.1.5.2. Karty).

28. Z uwagi na ludzące podobieństwo proponowanej aktualizacji Karty IRiESP do próby zmian przeprowadzonych przez PSE na przełomie 2013/2014 roku konieczne będzie zaterm odniesienie się do Decyzji IRiESP, w której Prezes URE dokonał analizy zasadności i zgodności z prawem tego typu modyfikacji. W Decyzji IRiESP, str. 6 i nast. wskazano m.in., że:

- a) „propozycje zmiany w zakresie weryfikowania możliwości przyłączenia odnawialnych źródeł energii o nieprzewidywalnej pracy do Krajowego Systemu Elektroenergetycznego (...) nie wynikają z aktualnie obowiązujących przepisów prawa”;
- b) „Publicznoprawny obowiązek przyłączania oparty jest na zasadzie równoprawnego traktowania, a tym samym źródła energii (konwencjonalne, odnawialne, wytwarzające energię w kogeneracji) nie powinny być dyskryminowane albo faworyzowane.” - co więcej w aktualnym brzmieniu art. 7 ust. 1 PE źródła OZE mają pierwszeństwo w przyłączeniu do sieci;

- c) **„uwzględnianie zapotrzebowania na moc w KSE oraz wartości mocy generowanej przez minimalną liczbę jednostek wytwórczych, która jest niezbędna dla zapewnienia bezpiecznej pracy KSE, to działalność gospodarcza wykonywana przez operatora systemu przesyłowego lub dystrybucyjnego w ramach świadczonych usług przesyłania lub dystrybucji, polegająca na równoważeniu zapotrzebowania na energię elektryczną z dostawami tej energii. Zatem należy zaznaczyć, że uwzględnianie zapotrzebowania na moc w KSE oraz wartości mocy generowanej, o której mowa powyżej, odbywa się na zasadzie równoważenia produkcji i konsumpcji energii elektrycznej i jako takie **powinno być realizowane na etapie eksploatacyjnym (prowadzenia ruchu systemu elektroenergetycznego), a nie w trakcie uzgodnień przyłączeniowych.**”**
(pogrubienia własne);
- d) **„operator powinien realizować priorytetowy dostęp do systemu elektroenergetycznego dla energii elektrycznej wytwarzanej z odnawialnych źródeł energii w kontekście integrowania odnawialnych źródeł energii z wewnętrznym rynkiem energii elektrycznej.”;**
- e) **„zgodnie z art. 23 ust. 2 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009 /72/WE z dnia 13 lipca 2009 r. dotyczącej wspólnych zasad rynku wewnętrznego energii elektrycznej i uchylającą dyrektywę 2003/54/WE (...) operator systemu przesyłowego nie jest uprawniony do odmowy przyłączenia nowych źródeł wytwórczych do systemu przesyłowego. (...) zasadą jest obowiązek, a nie zaś uprawnienie, zapewnienia dostępu do KSE dla zainteresowanych podmiotów.”**
(pogrubienia własne).

29. Podobne jednoznaczne stanowisko Prezesa URE wynika z decyzji wydawanych w indywidualnych sprawach rozstrzygających o obowiązku przyłączenia źródeł OZE do sieci i orzekających zawarcie umowy o przyłączenie do sieci, w których to sprawach OSD lub OSP powoływali się na brak technicznych warunków przyłączenia z uwagi na brak możliwości bilansowania mocy w KSE. Prezes URE stwierdzał w takich sprawach m.in., że

- a) możliwość bilansowania mocy w KSE nie jest tożsamy z istnieniem lub brakiem warunków technicznych przyłączenia w rozumieniu art. 7 ust. 1 PE;
- b) z art. 3 pkt 23a) PE wynika, że *bilansowanie systemu to działalność gospodarcza wykonywana przez operatora systemu przesyłowego lub dystrybucyjnego w ramach świadczonych usług przesyłania lub dystrybucji, polegającą na równoważeniu zapotrzebowania na paliwa gazowe lub energię elektryczną z dostawami tych paliw lub energii*, a więc bilansowanie jest aspektem działalności gospodarczej przedsiębiorstw sieciowych (OSP / OSD) i już z tego względu nie może stanowić warunków technicznych w rozumieniu art. 7 ust. 1 PE. W ocenie Prezesa URE są to dwa wzajemnie wykluczające się pojęcia;
- c) bilansowanie jako takie nie może stanowić o uzasadnionej odmowie wydania warunków przyłączenia. Weryfikacja istniejących warunków technicznych odbywa się tylko w *stricte* sieciowym aspekcie tego zagadnienia;
- d) samo określenie możliwości bilansowych KSE nie może stanowić dodatkowej ogólnej przesłanki odmowy przyłączenia do sieci, poszerzając tym samym katalog przesłanek wymienionych w art. 7 ust. 1 PE

(por. propozycje postanowień 2.2.1.2.2.1 (7), 2.2.1.4.1, 2.2.1.4.9., 2.2.1.5.1., 2.2.1.5.2., 2.2.1.5.3. Karty).

30. Z powyższego jednoznacznie wynika, że PSE już drugi raz w ciągu dwóch lat podejmuje próbę bezprawnej zmiany postanowień IRiESP. Podobnie jak w przypadku próby aktualizacji IRiESP Kartą 2013, także obecnie zmiana powinna spotkać się ze zdecydowaną odmową zatwierdzenia przez Prezesa URE.

D. ANALIZA TECHNICZNA

31. Postanowienia Karty należy również ocenić negatywnie z technicznego punktu widzenia i możliwości ich praktycznego zastosowania.

32. Karta, podobnie jak Karta 2013, zakłada pewne zróżnicowanie źródeł w procesie wydawania / uzgadniania warunków przyłączenia do sieci pod względem „parametrów elektrycznych i charakterystyki pracy jednostki wytwórczej w KSE”.
33. Należy domniemywać, że powyższe badanie ma odnosić się w istocie do generacji wiatrowej, podobnie jak w przypadku Karty 2013, którą planowano wprowadzić do IRiESP nieznanym na razie terminem „OZE o nieprzewidywalnej pracy”.
34. Określanie źródeł energii wiatrowej, jako „nieprzewidywalnych”, czy też specjalnego uwzględniania przy wydawaniu warunków przyłączenia „parametrów elektrycznych i charakterystyki ich pracy” jest działaniem odpowiednio bezpośrednio/pośrednio dyskryminującym i niezgodnym z właściwościami technicznymi tej technologii.
35. Jednocześnie brak jest w Karcie postanowień wprowadzających jakiegokolwiek kryterium kwalifikujące poszczególne źródła energii pod względem parametrów elektrycznych i charakterystyki pracy. W obecnym kształcie Karta umożliwiałaby zatem dokonywanie zupełnie dowolnie interpretacji przez PSE w procesie przyłączania nowych źródeł do sieci i decydowania o ich charakterze.
36. Z czysto technicznego punktu widzenia każdą technologię wytwarzania energii elektrycznej można określić, jako przewidywalną lub nie, w zależności od horyzontu czasowego okresu przewidywania. Bazując na powszechnym rozumieniu słowa „nieprzewidywalny” Karta sugeruje właściwość generacji wiatrowej polegającą na całkowicie chaotycznym wytwarzaniu kolejnych porcji energii w horyzoncie minutowym. Takie założenie jest całkowicie niezgodne ze stanem rzeczywistym. Akceptacja takiego stanowiska prowadzi do nieracjonalnych wniosków. Można by równie dobrze wywodzić, iż:
- praca elektrowni jądrowej nie jest w Polsce przewidywalna w horyzoncie 10 lat (bo nie wiadomo czy się ją zbuduje);
 - bloki gazowo – parowe przyłączone do KSE stoją, i nie sposób przewidzieć okresu tego postoju w horyzoncie 1- 2 lat (z uwagi na proces notyfikacji systemu wsparcia), to też jest nieprzewidywalność pracy;

- powyższe dotyczy także bloków gazowo – parowych w budowie (Stalowa Wola, Puławy);
- przewidywalność pracy OZE w zakresie hydroenergetyki jest ograniczona ilością wody i poziomem opadów (susza);
- przewidywalność pracy OZE w zakresie biogazowni jest ograniczona dostępnością substratu kontraktowanego u rolników;
- przewidywalność pracy jednostek klasycznych jednostek węglowych jest ograniczona zarówno ich awaryjnością, jak i pewnością dostaw węgla, która także jest ograniczona (strajki na kolei, strajki w kopalniach).

37. Zasadniczo im większy obszar zainstalowania farm wiatrowych jest brany pod uwagę, tym łatwiejsze są warunki prognozowania wartości generowanej przez nich mocy. Nawet bez uwzględniania prognoz meteorologicznych proste prognozowanie oparte na ekstrapolacji *ex post* wartości mocy generacji wiatrowej daje dobre wyniki w horyzontach kilkugodzinnych.

38. Należy również podkreślić, że operatorzy wydając techniczne warunki przyłączenia wprowadzają odpowiednie postanowienia zobowiązujące do instalacji w realizowanych projektach farm wiatrowych rozbudowanych systemów telemechaniki umożliwiających ich zdalne sterowanie, ograniczanie generacji mocy czynnej i regulację mocy biernej oraz udział w regulacji napięcia. Analogiczne postanowienia znajdują się w umowach o przyłączenie farm wiatrowych do sieci. Nie jest zatem jasne, dlaczego PSE planuje wprowadzić do IRiESP tak wysoki poziom „kontrolowalności” farm wiatrowych.

39. Podstawowym problemem bilansowania systemu elektroenergetycznego z dużą wartością zainstalowanej mocy w OZE (farmach wiatrowych) jest praca w dolinach obciążenia, przy równoczesnych dobrych warunkach wiatrowych. Dla poprawnej i bezpiecznej pracy KSE konieczne jest pozostawienie w ruchu jednostek klasycznych zapewniających pokrycie mocy stanowiącej minimum techniczne generacji. W wyniku realnych analiz można stwierdzić, że margines dostępny dla OZE (między zapotrzebowaniem a minimum technicznym generacji) może być w KSE bardzo

wąski, na poziomie 1000-2000 MW. W takich warunkach oczywiste jest, że konieczne są ograniczenia generacji wiatrowej za pomocą dostępnych środków sterowania dyspozytorskiego. Należy podkreślić, że łączne występowanie dwóch warunków ograniczających (bardzo małe zapotrzebowania i bardzo silny wiatr na terenie terytorium całego kraju) jest szacowane rocznie tylko na okres rzędu 400 godzin. To więc nie proces przyłączenia powinien służyć regulowaniu tych sytuacji, a proces dystrybucji energii z przyłączonych już źródeł.

40. W załączeniu przekazujemy opracowanie naukowców z Politechniki Lubelskiej potwierdzające powyższe wyniki pt. „Ocena możliwości bilansowania KSE w latach 2020 – 2030 z uwzględnieniem farm wiatrowych morskich i lądowych”.

41. Nie znajduje uzasadnienia technicznego również próba wprowadzania do IRiESP wymogu uwzględniania w ekspertyzach oraz w uzgodnieniach zakresów ekspertyz i projektów warunków przyłączenia możliwości bilansowania na poziomie pojedynczych źródeł (ponad 2 MW, w przypadku gdy nowoczesne turbiny mają 3 MW mocy i więcej). Bilansowanie jest procesem globalnym realizowanym na poziomie całego KSE. Odnoszenie do pojedynczych źródeł czy to OZE czy klasycznych problematyki bilansowania łącznie z problematyką sieciowych możliwości przyłączeniowych jest nieuzasadnione. Bilansowanie jest globalne (wytwarzania z zapotrzebowaniem), a przyłączenie - lokalne z uwagi na warunki termiczne, zwarciove, napięciowe itp.

42. Sposób ustalania w ramach planowania koordynacyjnego minimalnej liczby jednostek wytwórczych oraz minimalnej generowanej wartości mocy przez te jednostki, a także inne działania opisane w Karcie i planowane do podjęcia w celu zapewnienia bezpieczeństwa KSE, sprowadzają się do tego, że wskazane ustalenia dokonywane są poza niezbędną kontrolą jakichkolwiek podmiotów. Brak jest przewidywania jakiegokolwiek możliwości weryfikacji poprawności dokonanych obliczeń, w szczególności założeń do ich dokonywania. Zapisy Karty nie wskazują sposobu ustalania, ani publikacji założeń wyjściowych, kluczowych dla uzyskiwanych wyników obliczeń.

43. Niezapewnienie możliwości weryfikacji prawidłowości obliczeń i adekwatności przyjętych założeń do wykonania wyliczeń prowadzi do pozbawienia jakiegokolwiek zewnętrznej kontroli planowania koordynacyjnego oraz dokonywanych obliczeń.
44. Tymczasem bezpieczeństwo pracy systemów elektroenergetycznych, w szczególności w zakresie przyłączania do nich źródeł wiatrowych, jest przedmiotem ciągłych dyskusji branżowych oraz badań naukowych, które przedstawiają zróżnicowane wyniki. W konsekwencji, zaproponowane w Karcie Aktualizacji ogólne zapisy dotyczące oceny przez OSP zagrożenia bezpieczeństwa pracy KSE, lecz bez wskazania założeń do dokonania tych wyliczeń, a w szczególności ich zasadności, są rażąco niewystarczające.
45. Ponadto w stosunku do źródeł konwencjonalnych wyraźnie rozdziela się aspekt bilansowy i aspekt sieciowy. Analiza sumarycznej mocy wydanych warunków przyłączenia w latach ubiegłych uwzględniająca te źródła, z których budowy aktualnie zrezygnowano, także wskazywała na brak możliwości pracy w dolinach obciążenia dla szeregu z nich.
46. Postanowienia Karty wprowadzają więc ograniczenia techniczne przy analizie możliwości przyłączenia OZE niczym nieuzasadnione z technicznego punktu widzenia, a wręcz przeczące działaniom podejmowanym w celu przewidywania pracy OZE.
47. W uzasadnieniu propozycji PSE nie wskazuje się na konieczność wykorzystania nowoczesnych rozwiązań technologicznych (połączenia transgraniczne, smart grid, magazyny, centra sterowania, software, komunikacja, ogólnie inwestycje) tylko nawołuje się do zachowania obecnego *status quo*, nie wymagającego od operatora przesyłowego żadnych nowych działań umożliwiających integrację większej liczby źródeł zmiennych w systemie.
48. Przykłady takich rozwiązań zademonstrowane są np. w wynikach Europejskiego Raportu pt. "TWENTIES"⁶ Ten projekt przyczynił się do podjęcia ważnych kroków w zakresie integracji energetyki wiatrowej w krajowych systemach energetycznych, oraz umożliwił udaną współpracę pomiędzy branżą energetyki wiatrowej a operatorami systemów przesyłowych. Wyniki projektu pokazują, w jaki sposób nowoczesna technologia oraz inteligentne zarządzanie może przyczynić się do wykorzystania odnawialnych źródeł

⁶ Tekst raportu: http://www.ewea.org/fileadmin/files/library/publications/reports/Twenties_report_short.pdf

energii do poprawy działania sieci i bezpieczeństwa systemu, oraz podkreślają wartość inwestycji w energetyką wiatrową.

49. Raport wskazuje, że pojemność sieci przesyłowych w Europie można wykorzystać bardziej efektywnie, wprowadzając do niej o wiele więcej mocy. Jednym z takich narzędzi jest pomiar temperatury linii energetycznych w czasie rzeczywistym, który pozwala wprowadzić 10% więcej mocy do sieci przesyłowych i dystrybucyjnych. Co więcej w trakcie burz można wyprodukować 28% więcej energii z wiatru przy wykorzystaniu sterowania w okresach o dużej wietrzności (high wind ride thorough). Zmniejszyło to wymagania w zakresie rezerw o połowę i zmniejszyło niestabilność systemu elektroenergetycznego. Blokowanie przyłączy *en bloc* nie jest natomiast jednym z tych sposobów.

50. Podsumowując, termin „**zagrożenie bezpieczeństwa pracy sieci**” jest rażąco nadużywany w stosunku do OZE. Jeśli pewien rodzaj źródeł, przyjaznych dla środowiska, zostaje prawnie uprzywilejowany, to faktycznie praca pozostałych źródeł przeznaczonych do regulacji i bilansowania zmieniającego się ciągle zapotrzebowania na moc może w pewnych sytuacjach stać się bardziej wymagająca. Należy jednak pamiętać, że wraz z doskonaleniem narzędzi prognostycznych zmiany generacji w źródłach wiatrowych stają się znacznie bardziej przewidywalne. Pracę ze zmianami nie tylko zapotrzebowania ale i generacji można i należy dziś uznać za naturalne uwarunkowanie pracy KSE. Co więcej, polski ustawodawca przewidział, że będzie kontrolował proces powstawania źródeł o sprawności do 4000 MWh/MW/rok poprzez rozporządzenie wydawane na podstawie art. 72 Ustawy o OZE a nie na etapie przyłączenia.

51. W literaturze technicznej poświęconej niezawodności występuje pojęcie *bezpieczeństwa systemu elektroenergetycznego*, definiowane jako zdolność systemu do zachowania integralności i przeciwstawiania się nagłym zakłóceniom takim jak zwarcia, nieoczekiwane wypadnięcie z pracy jego elementów (w tym źródeł wytwórczych), zmiany obciążenia. Używana jest także nazwa – *niezawodność operacyjna (operational reliability – NERC)*. W tym kontekście wprowadzone w p.2.2.1.5 pojęcie badania przez OSP *wplywu przyłączanej jednostki wytwórczej na bezpieczeństwo pracy KSE* traktuje jednostkę wytwarzającą moc jako czynnik zakłócający pracę systemu, co samo w sobie stanowi zaprzeczenie idei wytwarzania energii elektrycznej w układzie współpracujących ze sobą źródeł.

52. OSP zakłada, że będzie w stanie określić na etapie ubiegania się o wydanie warunków przyłączenia możliwość „wprowadzenia do KSE i odebrania przez ten system mocy generowanej przez rozpatrywaną jednostkę wytwórczą” – p. 2.2.1.5.1. Biorąc pod uwagę, że analizy takie OSP zamierza prowadzić dla mocy źródeł już od 2 MW można domniemywać że prowadzone będą studia obejmujące kilka tysięcy jednostek wytwórczych (istniejące, planowane posiadające warunki przyłączenia, ubiegające się o przyłączenie), o różnych technologiach (jądrowe, węglowe, gazowe, wodne, fotowoltaiczne, wiatrowe), różnych uwarunkowaniach ekonomicznych (uczestnictwo w rynku energii, praca regulacyjna, uczestnictwo w aukcjach OZE, praca na potrzeby własne). Z góry można stwierdzić, że tak postawiane zadanie (będące de facto gigantycznym zadaniem doboru składu agregatów – *unit commitment* w warunkach skrajnej nieokreśloności) nie posiada wiarygodnego rozwiązania. Tym samym analiza, którą przeprowadzi OSP opiniując możliwość przyłączenia do systemu np. elektrowni wodnej o mocy 2,1 MW będzie analizą, którą operator będzie mógł praktycznie w sposób dowolny kształtować i interpretować. Swoboda działalności wytwórczej energii elektrycznej w gospodarce rynkowej daje inwestorowi przywilej dowolnego programowania pracy planowanej jednostki (co do pory roku, pory dnia i poziomu mocy), a OSP i OSD powinny zapewnić mu możliwości infrastrukturalne takiego działania. Planowane zmiany trybu wydawania warunków przyłączenia do systemu tę swobodę drastycznie naruszają.

53. Operator systemu przesyłowego uzyskuje środki finansowe m.in. za to aby umożliwiać przyłączenia do sieci. Wyjątkowo nieuzasadnione wydaje się więc wystąpienie przez Operatora do Prezesa URE o *parafę* pod blokadą przyłączeń OZE w całym kraju.

Załącznik:

1. karta uwag technicznych,
2. opracowanie Politechniki Lubelskiej „Ocena możliwości bilansowania KSE w latach 2020 – 2030 z uwzględnieniem farm wiatrowych morskich i lądowych”

